

Karolinska Comprehensive Cancer Center

Sektionen Lever- och pankreassjukdom

2021-06-29

Autoimmun hepatit (AIH)

Levern är kroppens största inre organ som sitter skyddad under höger revbensbåge. Den har en central roll i vår ämnesomsättning genom att ta emot energirikt blod från tarmen och omvandla energin från födan. Levern bildar och utsöndrar galla som behövs för upptag av näring från tarmen och är även lagringsplats för bland annat vitaminer och socker. I levern bildas också proteiner som till exempel koagulationsfaktorer, nödvändiga för att levra blodet. Levern bryter också ner gifter, läkemedel och alkohol. Leverns kapacitet överstiger i normalfallet behovet och därför uppstår symptom på sviktande leversjukdom ofta sent i förloppet. Levern har en reservkapacitet och förmåga till självläkning.

Autoimmun hepatit (AIH) är en kronisk inflammatorisk leversjukdom. Det egna immunförsvaret attackerar levercellerna och orsakar en kronisk inflammation. Detta i sin tur leder till ärrbildning och bindvävsinlagring och kan om inflammationen inte behandlas leda till skrumplever.

AIH debuterar vanligast hos kvinnor mellan 15-30 års ålder och i sen medelålder, men förekommer i alla åldrar och också hos män. Orsaken till sjukdomen är okänt men möjliga bidragande faktorer kan vara ärftliga anlag, virus, bakterier och miljöfaktorer. Sjukdomen är inte ärftlig.

Symtom

AIH upptäcks ofta som en del av en utredning av förhöjda leverprover och symtomen kan vara lindriga eller saknas helt. De vanligaste symtomen är:

- buksmärta/obehag
- trötthet
- gula ögonvitor och hud (s.k. ikterus)
- klåda
- förhöjd kroppstemperatur
- ledbesvär.

Utredning

Utredningen består av blodprover och vävnadsprov från levern med leverbiopsi. Detta görs på dagvården. Informationen från en leverbiopsi bekräftar diagnosen och utvärdera graden av leverinflammation och bindvävsinlagring.

Behandling

Behandlingen syftar till att minska inflammationen i levern genom hämning av immunsystemet. När inflammationen minskar förbättras symptom och bindvävsinlagringen minskar successivt. Behandlingen kan delas in i två delar. Dels en akut behandling som syftar

till att normalisera de höga leverproverna och minska inflammationen och lindra symptom och dels en underhållsbehandling som syftar till att bibehålla sjukdomen i en lugn fas.

Prednisolon eller Budesonid är båda kortisonpreparat som används för akutbehandling. Man börjar med en hög dos som successivt trappas ned. Se nedtrappningsschema nedan. Biverkningar vid högre doser är oönskad viktuppgång och sömnsvårigheter. Långtidsanvändning ökar risken för benskörhet och högt blodsocker, diabetes.

För att minska kortisondoser och när kraftigare immunhämning behövs, används också Azathioprin som är ett annat immunhämmande läkemedel. Azathioprin kan ge biverkningar såsom till exempel illamående och huvudvärk framför allt i början av behandlingen. En sällsynt men allvarlig biverkan är påverkan på benmärgen som leder till låga nivåer av vita blodkroppar. Därför behövs regelbunden provtagning under hela medicineringen, vanligen var 3dje månad. Man bör undvika att sola under Azathioprinmedicinering pga ökad risk för hudförändringar.

Behandling vid klåda

Det finns specifik klådstillande behandling, men den immunhämmande behandlingen hjälper ofta mot klådan. Vid klåda är bra generella råd att hålla huden mjuk med mjukgörande kräm eftersom torr hud kliar mer och att hålla naglarna kortklippta för att undvika onödiga hudskador. Klåda ökar av värme så undvik varma bad, bastu och använd svala, ej åtsittande kläder.

Behandling vid smärta

AIH ger i allmänhet inte smärta. Vid tillfällig smärta eller feber kan man vid behov använda både Paracetamol och Ibuprofen.

Mål med behandling

Målet med behandlingen är att minska symptom, uppnå normala leverprover (ALAT) och normalt IgG med så låg medicindos som möjligt. Vid mycket mild sjukdom med närmast normala leverprover kan man ibland helt avstå från medicinering. Behandlingen blir ofta livslång. Det är mycket viktigt med regelbundet intag av läkemedlen för att hålla inflammationen nere i syfte att undvika framtida komplikationer.

Uppföljning och kontroller

Regelbunden provtagning behövs för att säkerställa effekt av behandlingen men också för att tidigt fånga upp sjukdomsskov och medicinbiverkningar. Efter insatt behandling rekommenderas en leverbiopsi för att utvärdera behandlingseffekt och säkerställa att inflammationen i levern gått tillbaka. Mätning av leverstelhet sk elastografi (Fibroscan) kan ibland ersätta leverbiopsi.

Vaccination

När man har AIH finns en ökad känslighet i levern. Därför rekommenderas att du vaccinerar dig mot hepatit A och B. Det kan man göra på en vanlig vaccinationsmottagning.

Graviditet och AIH

Vid graviditet eller planer på det så bör du informera din läkare. Anpassning av medicinering kan bli aktuell även om både Azathioprin och kortison kan och bör användas som vanligt utan risk för fostret. Att sluta med medicinen kan innebära ökade risker för mor och barn. Vid svårare form av AIH kan tätare kontroller samt kontakt med specialistmödravården krävas.

Nedtrappningsschema av Prednisolon eller Budesonid vid AIH

Vecka	Daglig dos Prednisolon (mg)	Alternativt daglig dos Budesonid (mg) hos icke cirrotiker	Azathioprin Måldos _____ mg/d	Provtagning datum
1	60	9		Ingen provtagning
2	50	9		
3	40	9	25 mg*	
4	30	9	50 mg och öka 25 mg varannan dag till måldos	
5	25	6		Ingen provtagning
6	20	6		
7	15	6		Ingen provtagning
8	15	6		
9	12.5	3		Ingen provtagning
10	12.5	3		Ingen provtagning
11	10	3		
12	10	3	Kontroll av läkemedelsnivåer i blodet	Ingen provtagning
13-26	7.5	3		
27-	5	3		

*Azathioprin startas efter 2 veckors behandling med hög dos kortison

Mitt målvärde

ALAT _____ mikrokat/l

IgG _____ g/l

Min kontaktsjuksköterska är _____

Min patientansvariga läkare _____

Vi kontrollerar proverna och hör bara av oss om du behöver göra en dosändring. Du kan själv

kontrollera dina prover på 1177 Vårdguiden:

För att hitta Mottagning Leversjukdom Huddinge, Tema Cancer, Karolinska
Universitetssjukhuset på [1177.se](https://www.1177.se)

-logga in på 1177

-sök på "Leversjukdom" och "Huddinge"